

บทที่ 5

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการคัดเลือกประเด็นข่าวและการนำเสนอข่าวของฟรีทีวี

สถานีโทรทัศน์ฟรีทีวี สามารถแบ่งปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการคัดเลือกประเด็นข่าวและการนำเสนอข่าวได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1. สถานีโทรทัศน์ฟรีทีวีที่เป็นสื่อรัฐบาล ได้แก่ สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 และ สถานีวิทยุแห่งประเทศไทยช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์
2. สถานีโทรทัศน์ฟรีทีวีที่เป็นสื่อเอกชน ได้แก่ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 และ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9
3. สถานีโทรทัศน์ฟรีทีวีที่เป็นสื่ออิสระ ได้แก่ สถานีโทรทัศน์ทีวีไทย ทีวีสาธารณะ

5.1.1 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการคัดเลือกประเด็นข่าวและการนำเสนอข่าวของสถานีโทรทัศน์ฟรีทีวีที่เป็นสื่อรัฐบาล

จากการศึกษาการคัดเลือกประเด็นข่าวและการนำเสนอข่าวของสถานีโทรทัศน์ฟรีทีวีที่เป็นสื่อรัฐบาล ได้แก่ สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 และสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์ ตั้งแต่วันที่ 13 – 19 พฤษภาคม 2553 ที่ผ่านมา พบว่า

จากการศึกษาทฤษฎีองค์การ (Organization Theory) องค์การสื่อมวลชนที่รัฐเป็นเจ้าของจะมีนโยบายคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับสายงานนั้น ๆ โดยการกลั่นกรองเนื้อหาสารจะต้องมีการตรวจสอบและควบคุม หากเป็นไปเพื่อความมั่นคงของชาติ

นอกจากนโยบายขององค์กรหลัก ๆ ที่ไม่ต้องการให้การนำเสนอข่าวมีผลต่อความมั่นคงของชาติแล้ว ยังมีนโยบายด้านผลประโยชน์ที่เป็นตัวควบคุมกำกับการคัดเลือกประเด็นข่าวและการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนที่เจ้าของเป็นรัฐอีกด้วย อาทิเช่น สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 ต้องการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ฝ่ายทหาร ดังนั้นการนำเสนอข่าวจะไม่มี การนำเสนอภาพข่าวที่ส่งผลกระทบต่อกองทัพเป็นอันขาด

“เค้าก็จะดูว่ามั่นมีผลกระทบกับองค์กรใหม่ กระทั่งกับหัวหน้าใหม่ กระทั่งกับผู้ใหญ่เราใหม่ ถ้าไม่กระทบเค้าก็เอาออก ถ้ามันกระทบก็ตัดออก อยู่ที่ผู้ใหญ่เค้าสั่งมา” (ประยงค์ เพ็ชรจรุณ ข่างภาพสายการเมือง, สัมภาษณ์ 15 ธันวาคม 2553)

ส่วนสถานีวิทยุแห่งประเทศไทยช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์ ก็มีหลักการคัดเลือกประเด็นข่าวที่เอื้อประโยชน์ต่อองค์กรเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ความขัดแย้งที่รัฐบาลเป็นฝ่ายคู่ขัดแย้ง การนำเสนอข่าวยังต้องสร้างภาพลักษณ์ให้แก่รัฐบาล

“เราก็ต้องยอมรับว่าบางที่ช่อง 11 มันเหมือนกับเป็นเครื่องมือของรัฐ ซึ่งคนจะมองว่า ต้องใช้ในการประชาสัมพันธ์เป็นช่องทางของรัฐบ้างในบางครั้งที่เค้าจะใช้” (เจริญศรี หงส์ประสงค์ บรรณาธิการข่าวการเมือง, สัมภาษณ์ 26 พฤศจิกายน 2553)

“เราเป็นช่องของรัฐบาลที่ต้องเผยแพร่แบบนี้อยู่แล้ว แต่ว่าของเราจะพยายามที่จะเสนอข่าวทั้ง 2 ด้าน แต่อะไรที่เสนอไปแล้วมันเกิดผลกระทบก็จะลด เพราะยอมรับว่าบางที่ แขนงนำพูดจาใช้คำพูดที่มันไม่ดีเลย เราก็จะหลีกเลี่ยง หรือใช้คำที่มันลดทอนลง” (เจริญศรี หงส์ประสงค์ บรรณาธิการข่าวการเมือง, สัมภาษณ์ 26 พฤศจิกายน 2553)

“เราก็ต้องยอมรับว่าบางที่ช่อง 11 มันเหมือนกับเป็นเครื่องมือของรัฐ ซึ่งคนจะมองว่า ต้องใช้ในการประชาสัมพันธ์เป็นช่องทางของรัฐบ้างในบางครั้งที่เค้าจะใช้” (เจริญศรี หงส์ประสงค์ บรรณาธิการข่าวการเมือง, สัมภาษณ์ 26 พฤศจิกายน 2553)

นอกจากนี้บริบททางด้านเศรษฐกิจและการเมือง มาเป็นตัวกำหนดการคัดเลือกประเด็นข่าวและการนำเสนอข่าวอีกด้วย เนื่องจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ฝ่ายคู่ขัดแย้งของเหตุการณ์นี้ ได้แก่ ฝ่ายรัฐบาล, ทหาร และ ศอฉ. และฝ่าย นปช. ซึ่งสถานีโทรทัศน์ที่รัฐเป็นเจ้าของ เปรียบเสมือนเป็นกระบอกเสียงให้กับฝ่ายรัฐบาล ซึ่งจากการศึกษาการคัดเลือกประเด็นข่าวและการนำเสนอข่าวของสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 และสถานีวิทยุแห่งประเทศไทยช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์ ตั้งแต่วันที่ 13 – 19 พฤษภาคม 2553 พบว่า ทั้ง 2 สถานีเป็นกระบอกเสียงให้กับองค์กรของตน ตามนโยบายขององค์กรและบริบททางด้านเศรษฐกิจและการเมืองในขณะนั้น

เมื่อทราบหลักการคัดเลือกประเด็นข่าวแล้ว ก็เข้าสู่กระบวนการผลิตข่าว (Making News Process) โดยการพิจารณาข่าวต้องมีการคัดเลือกตามคุณค่าข่าว (News Values) ได้แก่ ความถูกต้อง (Accuracy), ความสมดุล (Balance), ความเป็นกลาง (Objective), ความกะทัดรัดชัดเจน (Clear and concise) และความสดและทันเหตุการณ์ (Immediacy of recentness)

ซึ่งสถานีโทรทัศน์ที่รัฐเป็นเจ้าของ ไม่ได้นำเสนอข่าวที่เป็นกลาง เนื่องจากต้องนำเสนอข่าวเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่องค์กรและโจมตีคู่ขัดแย้ง โดยไม่ได้สอดแทรกไปในเนื้อหาข่าว แต่เป็นการเพิ่มเติมรายละเอียดด้านเนื้อหาลงในรายการพิเศษ เช่น จากตารางที่ 1.6 รายงานพิเศษ

เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2553 เรื่อง ทหารไม่ได้ทำร้ายประชาชน และจากตารางที่ 1.8 การคัดเลือกประเด็นข่าวและการนำเสนอของสถานีวิทยุแห่งประเทศไทย ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์ ด้านการนำเสนอประจำวันวันที่ 17 พฤษภาคม 2553 เรื่องการดำเนินชีวิตของอดีตนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ที่ประเทศฝรั่งเศส พร้อมกับสัมภาษณ์สดคนไทยที่ประเทศฝรั่งเศสที่ส่งภาพมาให้เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่นั่น

ทำให้การนำเสนอข่าวไม่สามารถดำรงความสมดุลของข่าวไว้ได้ เนื่องจากต้องนำเสนอข่าวให้กับฝ่ายตนมากกว่าฝ่ายคู่ขัดแย้ง เช่น สถานีวิทยุแห่งประเทศไทย ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์ เป็นสถานีเดียวที่รายงานสถานการณ์สดหน้ากองพันทหารราบ 11

“บรรณาธิการข่าวก็ต้องรับนโยบายจากท่านหัวหน้าแผนกแล้วก็หัวหน้าฝ่ายข่าว ซึ่งสุดท้ายก็รับนโยบายมาจากผู้อำนวยการอีกที แล้วอีกอย่างหนึ่งของช่องเราเนี่ยมันเป็นช่องทหารไคคะ ดังนั้นส่วนหนึ่งนโยบายอะไรก็จะโคกกับทาง ศอฉ. ตั้ววี่ง อักษรวิ้งอะไรพวกนี้ก็ต้องรับมาจากศอฉ.” (จิตินันท์ วัฒนุชชชา บรรณาธิการข่าวแผนกข่าวในประเทศ, สัมภาษณ์ 15 ธันวาคม 2553)

แต่ที่สถานีโทรทัศน์ที่มีรัฐเป็นเจ้าของ ให้ความสำคัญต่อการนำเสนอข่าวเหตุการณ์สลายการชุมนุม คือ ความสดและทันเหตุการณ์ เนื่องจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพราะฉะนั้นทั้ง 2 สถานีจึงเน้นการนำเสนอข่าวด้วยการรายงานสดจากพื้นที่ เพื่อต้องการความสดและทันเหตุการณ์ (Immediacy of recentness)

กระบวนการผลิตข่าว (Making News Process) ขั้นตอนแรก คือ ขั้นตอนก่อนการผลิตข่าว (Pre-production) ประกอบด้วย การกรองข่าว (Filtering) และการคัดเลือกประเด็นข่าว (Selecting) ซึ่งเป็นหน้าที่ของกองบรรณาธิการประจำสถานีโทรทัศน์ซึ่งก็ปฏิบัติตามนโยบายขององค์กรที่ได้กำหนดไว้แต่ต้น

“อย่างช่อง 5 นำเสนอข่าวมีบ่น้อยอะไรอย่างนี้ มันเป็นนโยบายของทางสถานี” (วิริยะ เจริญตรา ผู้สื่อข่าวสายการเมือง, สัมภาษณ์ 15 ธันวาคม 2533)

ขั้นตอนที่ 2 ของการผลิตข่าว คือ ขั้นการผลิตข่าว (Production) ได้แก่ การผลิตต้นฉบับข่าว (Original News), ภาพข่าว (News Photo) และกำหนดวิธีการนำเสนอ (Presenting) ด้านภาพข่าวที่ได้มาจากผู้สื่อข่าวที่ทางสถานีส่งออกไป ด้านสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 จะไม่นำเสนอข่าวใด ๆ ก็ตามที่ไม่มีภาพข่าว

“เรายึดภาพเป็นหลัก เพราะว่าทีวี ภาพเป็นหลักอยู่แล้ว อีกอย่างหนึ่งคือ ความเป็นช่องด้วย ถ้ามันพูดอะไรที่ไม่เกิดจากภาพ มันก็อาจจะไม่ให้ผลดีกับทางช่อง ทางสถานี ถ้าไม่มีภาพก็จะไม่พูดถึง” (วีรบุรุษ อินทรกำแหง บรรณานิการฝ่ายข่าวอาชญากรรม, สัมภาษณ์ 15 ธันวาคม 2553)

ขั้นตอนสุดท้ายของการผลิตข่าว (Making News Process) คือ ขั้นตอนหลังการผลิต (Post-Production) ได้แก่ จัดลำดับ (Ranking) และการจัดวาระข่าว (Agenda Setting) สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 จัดลำดับข่าวการเมืองอยู่ในลำดับที่ 1 เสมอ ส่วนสถานีวิทยุแห่งประเทศไทยช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์ จัดลำดับข่าวเป็นลำดับที่ 1 ทุกวัน ยกเว้นวันที่ 13 พฤษภาคม 2553 เนื่องจากเป็นวันพิธีมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ช่อง 11 จึงจัดข่าวนี้อันดับแรก

“ข่าวไหนที่มีความสำคัญก็เลือกที่จะเสนอก่อน ข่าวไหนที่มีความรวดเร็ว ก็เอาในเรื่องหลักการจัดข่าวจาก Agenda setting มาเป็นตัวกำหนดให้ข่าวไหนออกอากาศ ถ้ามีข่าวด่วนเข้ามา ก็จะได้รับคำแนะนำเสนอก่อน ข่าวที่มีความสำคัญที่อยู่ในความสนใจของประชาชน” (จิตินันท์ วัฒนุชชา บรรณานิการข่าวแผนกข่าวในประเทศ, สัมภาษณ์ 15 ธันวาคม 2553)

จะเห็นได้ว่า องค์กรสื่อมวลชนที่มีรัฐเป็นเจ้าของ มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดเลือกประเด็นข่าวและการนำเสนอข่าว คือ ตัวนโยบายขององค์กรเป็นหลัก และบริบทด้านเศรษฐกิจและการเมืองขณะนั้น

5.1.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดเลือกประเด็นข่าวและการนำเสนอข่าวของสถานีโทรทัศน์ฟรีทีวีที่เป็นสื่อเอกชน

จากการศึกษาการคัดเลือกประเด็นข่าวและการนำเสนอข่าวของสถานีโทรทัศน์ฟรีทีวีที่เป็นสื่อเอกชน ได้แก่ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 และสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 ตั้งแต่วันที่ 13 – 19 พฤษภาคม 2553 ที่ผ่านมา พบว่า

จากการศึกษาทฤษฎีองค์กร (Organization Theory) องค์กรสื่อมวลชนที่เอกชนเป็นเจ้าของ จะดำเนินการในรูปของบริษัทมหาชน หรือดำเนินการโดยแต่ละบุคคลหรือการรวมหุ้นส่วน ทำให้การผลิตข่าวต้องเกี่ยวข้องกับกลไกทางเศรษฐกิจ จึงหวังผลกำไรการดำเนินงานเป็นสำคัญ ซึ่งส่งผลต่อเนื้อหาสาระที่ถูกกำหนดจากระบบการตลาด ซึ่งมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายชัดเจน

นอกจากนโยบายองค์กรหลัก ๆ ที่ต้องการแสวงหากำไรจากการนำเสนอข่าว ยังมีนโยบายด้านการบริหาร (Management Policy) และนโยบายด้านผลประโยชน์ (Benefit Policy) เช่น สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 มีการบริหารการทำงาน โดยแบ่งการทำงานออกเป็นสัดส่วนที่ชัดเจน ฝ่ายผลิต, ฝ่ายบริหาร และฝ่ายการตลาด ส่วนผลประโยชน์ที่ได้นอกเหนือจากรายได้จากโฆษณาแล้ว ยังมีรายได้จากการผลิตรายการของบุคคลภายนอก เป็นต้น

“อย่างที่บอกเอกชนมันจะมีของบริษัท มีโน่นนี่มา ซึ่งเราไม่สามารถคอนโทรลเค้าได้ทั้งหมด แต่ก็จะมีบ้างมีประโยชน์ทับซ้อน และในส่วนที่เรารับผิดชอบเราก็ต้องดูแลแล้วที่รับผิดชอบมันให้มากที่สุด แล้วก็ตระหนักให้มากที่สุดมากกว่า” (กรรวิ ธัญญะตุลย์ รักษาการบรรณาธิการฝ่ายข่าว, สัมภาษณ์ 20 มกราคม 2553)

นอกจากนี้สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ซึ่งเป็นสถานีโทรทัศน์ที่มีรายได้มาจากการขายโฆษณาเป็นหลัก การประเมินรายได้แบ่งออกเป็น 3 ไตรมาส และแสดงจำนวนเรตติ้งที่ได้ในแต่ละไตรมาส ซึ่งหน้าที่ของกองบรรณาธิการ จะต้องปรับการหาข่าวให้การวัดเรตติ้งในไตรมาสต่อไปดีขึ้น และส่งผลให้รายได้จากการขายโฆษณาดีขึ้นตามลำดับ ดังนั้น การนำเสนอข่าวจึงต้องจัดสรรเวลาให้กับพื้นที่โฆษณา ซึ่งเป็นข้อจำกัดในการนำเสนอข่าวของสถานี

ส่วนสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 นอกเหนือจากรายได้จากโฆษณาแล้ว ยังมีรายได้จากค่าสัมปทานของสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 อีกด้วย นอกจากนี้สิ่งที่เป็นตัวกำหนดการคัดเลือกประเด็นข่าวและการนำเสนอข่าวของสถานีโทรทัศน์ที่เอกชนเป็นเจ้าของ คือ การควบคุมกำกับดูแลของรัฐ ถึงแม้ว่าสถานีโทรทัศน์ที่เอกชนเป็นเจ้าของจะดำเนินการเอง ภายใต้ระบบเศรษฐกิจแต่อย่างไรก็ตาม การเผยแพร่กระจายข่าวยังคงอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาลอยู่ดี

“รัฐบาลเค้าคงรู้ระว่านักข่าวมันก็ไม่ได้เชื่อฟังเค้าไปซะทั้งหมด เพราะฉะนั้นเค้าก็จะไม่บังคับ อาจจะไม่ขอความร่วมมือ เพราะนักข่าวเค้ามีจรรยาบรรณ ไม่ใช่เราออกข่าวแบบนี้ให้พูดแบบนี้มันไม่ใช่ข้อเท็จจริงแบบนี้มันก็ไม่มีใครสมยอมนี้เค้าทำกัน รัฐบาลใช้สื่อเป็นพื้ว่านะ สามารถจะใช้สื่อ ไม่ใช่บังคับสื่อนะ คือรู้ว่าออกข่าวยังไง รู้ว่าแถลงยังไง รู้ว่าควรพูดอะไร” (ชยันนัท สันติวาสะ หัวหน้ากองบรรณาธิการฝ่ายข่าวโทรทัศน์, สัมภาษณ์ 28 มกราคม 2554)

เมื่อทราบหลักการคัดเลือกประเด็นข่าวแล้ว ก็เข้าสู่กระบวนการผลิตข่าว (Making News Process) โดยการพิจารณาข่าวต้องมีการคัดเลือกตามคุณค่าข่าว (News Values) ได้แก่ ความ

ถูกต้อง (Accuracy), ความสมดุล (Balance), ความเป็นกลาง (Objective), ความกะทัดรัดชัดเจน (Clear and concise) และความสดและทันเหตุการณ์ (Immediacy of recentness)

ซึ่งสถานีโทรทัศน์ที่เอกชนเป็นเจ้าของ ไม่กล้านำเสนอข่าวเท่าใดนัก สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 เลือกที่จะนำเสนอข่าวเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่องค์กรของตนมากกว่า เช่น จากตาราง 1.5 การนำเสนอข่าวของสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2553 เนื้อหาข่าวกล่าวว่า ช่อง 3 ร่วมกับกรุงเทพมหานครเข้าช่วยเหลือประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ที่ได้รับความสะดวกหลังจาก คอจ. ประกาศตัดน้ำตัดไฟ เป็นต้น

ในขณะที่สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 เลือกที่จะนำเสนอข่าวด้วยความหลากหลายทางด้านเนื้อหา โดยการนำเสนอข่าวด้วยความสมดุล (Balance) คือ นำเสนอรายงานพิเศษที่มีทั้งฝ่ายรัฐบาล, ทหาร และ คอจ. และฝ่าย นปช. รวมไปถึงผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สลายการชุมนุมครั้งนี้

แต่สิ่งที่สถานีโทรทัศน์ที่มีเอกชนเป็นเจ้าของ ให้ความสำคัญไม่แพ้สถานีโทรทัศน์ที่มีรัฐเป็นเจ้าของ คือ ความสดและทันเหตุการณ์ เนื่องจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพราะฉะนั้นทั้ง 2 สถานีจึงเน้นการนำเสนอข่าวด้วยการรายงานสดจากพื้นที่ เพื่อต้องการความสดและทันเหตุการณ์ (Immediacy of recentness)

กระบวนการผลิตข่าว (Making News Process) ขั้นตอนแรก คือ ขั้นตอนก่อนการผลิตข่าว (Pre-production) ประกอบด้วย การกรองข่าว (Filtering) และการคัดเลือกประเด็นข่าว (Selecting) ซึ่งเป็นหน้าที่ของกองบรรณาธิการประจำสถานีโทรทัศน์ซึ่งก็ปฏิบัติตามนโยบายขององค์กรที่ได้กำหนดไว้

“กองบรรณาธิการแยกกันไปทำหน้าที่ แต่สุดท้ายก็จะมีข่าวทั้งหมดในตะกร้า เราจะเลือกอะไรขึ้นมาเป็นข่าวเด่น ข่าวสดอยู่ในตะกร้า ดังนั้นกองบรรณาธิการมีมาก ข่าวเราก็มีโอกาสที่จะเลือกมาก” (กรรวิ ธิญญะตุลย์ รักษาการบรรณาธิการฝ่ายข่าว, สัมภาษณ์ 20 มกราคม 2553)

ขั้นตอนที่ 2 ของการผลิตข่าว คือ ขั้นตอนการผลิตข่าว (Production) ได้แก่ การผลิตต้นฉบับข่าว (Original News), ภาพข่าว (News Photo) และกำหนดวิธีการนำเสนอ (Presenting) ด้านภาพข่าวที่ได้มาจากผู้สื่อข่าวที่ทางสถานีส่งออกไป ด้านสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 จะไม่รับภาพข่าวจากแหล่งข่าวอื่นเลย การผลิตต้นฉบับข่าวนั้น ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 ไม่ได้มีคำสั่งให้ผู้สื่อข่าวต้องส่งข่าวเข้ามาให้กองบรรณาธิการพิจารณา ก่อน ซึ่งแตกต่างจากสถานีโทรทัศน์ที่มีรัฐเป็นเจ้าของ ที่ต้องตรวจสอบข่าวการนำเสนอ

“ช่อง 9 นี่โคคดี เป็นอิสระมากเลย การส่งข่าวเข้ามาก่อนมันเป็นวิธีที่แทบรับไม่ได้ คืออย่างกับสมัยสงครามโลก มีการเซ็นเซอร์ข่าว” (ชัยนันท์ สันติวาสะ หัวหน้ากองบรรณาธิการฝ่ายข่าวโทรทัศน์, สัมภาษณ์ 28 มกราคม 2554)

“ผู้บริหารข่าวของเราในช่วงนั้น ก็ค่อนข้างจะมีความเป็นมืออาชีพ มีประสบการณ์การเป็นนักข่าว เข้าใจสถานการณ์ดี ของพวกนี้มันอยู่ที่ผู้คุมนโยบายเรื่องข่าวนี้ ถ้าเกิดได้เก่ง ๆ รู้ว่าอะไรควรอะไรไม่ควร เค้าจะนำทิศทางการทำงานโดยส่วนรวมได้” (ชัยนันท์ สันติวาสะ หัวหน้ากองบรรณาธิการฝ่ายข่าวโทรทัศน์, สัมภาษณ์ 28 มกราคม 2554)

นอกเหนือจากผู้สื่อข่าวของสถานีเท่านั้น รวมไปถึงแหล่งข่าวจากสื่อออนไลน์ทั้งหลายอีกด้วย โดยรูปแบบการนำเสนอจะถูกกำหนดโดยนโยบายขององค์กร

“เราถูกสั่งสอนมาหรือว่าผู้บริหารสูงสุด ผู้บริหารข่าวในขณะนั้นก็เหมือนกับว่าให้นโยบายมาว่า นี่มันสำคัญก็เบรก แต่ถ้ามันไม่มีอะไร มันแค่การชุมนุมธรรมดา มันยังไม่มีอะไรคืบหน้า ก็ไม่ควรเบรก” (ชัยนันท์ สันติวาสะ หัวหน้ากองบรรณาธิการฝ่ายข่าวโทรทัศน์, สัมภาษณ์ 28 มกราคม 2554)

ขั้นตอนสุดท้ายของการผลิตข่าว (Making News Process) คือ ขั้นตอนหลังการผลิต (Post-Production) ได้แก่ จัดลำดับ (Ranking) และการจัดวาระข่าว (Agenda Setting) สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 นำเสนอข่าวเป็นลำดับที่ 1 เสมอ ยกเว้นวันที่ 13 พฤษภาคม 2553 ที่นำเสนอข่าวการเมืองมาเป็นลำดับที่ 3 รองจากข่าวอาชญากรรม และข่าวเศรษฐกิจ เนื่องจากช่อง 3 ต้องให้ความสำคัญกับผู้ชมที่เป็นประชาชนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเป็นหลัก การนำเสนอข่าวที่อยู่ในความสนใจของประชาชนขณะนั้น จึงทำให้ช่อง 3 เลือกที่จะนำเสนอข่าวอาชญากรรมที่กำลังเป็นที่สนใจของสังคมขณะนั้น ขึ้นมาเป็นข่าวลำดับที่ 1 ส่วนสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 ให้ความสำคัญ โดยนำเสนอข่าวการเมืองมาเป็นลำดับที่ 1 เสมอ

จะเห็นได้ว่า องค์กรสื่อมวลชนที่มีเอกชนเป็นเจ้าของ มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดเลือกประเด็นข่าวและการนำเสนอข่าว คือ ตัวนโยบายขององค์กรเป็นหลัก, บริบทด้านเศรษฐกิจและการเมือง, ผลประโยชน์ด้านรายได้ขององค์กร และกลุ่มผู้ชมซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายของสถานี

5.1.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดเลือกประเด็นข่าวและการนำเสนอข่าวของ สถานีโทรทัศน์ฟรีทีวีที่เป็นสื่ออิสระ

จากการศึกษาการคัดเลือกประเด็นข่าวและการนำเสนอข่าวของสถานีโทรทัศน์ฟรีทีวีที่เป็นสื่ออิสระ ได้แก่ สถานีโทรทัศน์ทีวีไทย ทีวีสาธารณะ ตั้งแต่วันที่ 13 – 19 พฤษภาคม 2553 ที่ผ่านมา พบว่า จากการศึกษาทฤษฎีองค์การ (Organization Theory) สถานีโทรทัศน์ทีวีไทย ในฐานะที่เป็นทีวีสาธารณะเพื่อประชาชน โดยไม่มีส่วนของหน่วยงานภาครัฐกิจให้ความสนับสนุนเรื่องรายได้ ซึ่งนโยบายการนำเสนอข่าวของสถานีในช่วงสถานการณ์ความขัดแย้ง มีเป้าหมาย คือ การทำข่าวจะต้องไม่ยั่ววูย ไม่ทำให้สถานการณ์มันเลวร้ายลงกว่าเดิม และสิ่งที่เพิ่มเติมขึ้นมาหลังจากที่มีการพูดคุยกับกองบรรณาธิการ คือ ต้องอธิบายภาพรวมของสถานการณ์ให้เห็นให้ได้ ไม่ใช่อธิบายปรากฏการณ์ที่เห็นตรงหน้าอย่างเดียว (สถาพร พงษ์พิพัฒน์วัฒนา บรรณาธิการฝ่ายความมั่นคง, สัมภาษณ์ 23 พฤศจิกายน 2553)

“สิ่งที่คุณเทพชัย มอบให้ผมเวลาลงพื้นที่ คือ เราต้องการเป็นทีวีที่คนดูได้ หมายความว่า ถ้าเราปล่อยให้ทำโดยที่รัฐบาลควบคุมได้ คนเสื้อแดงเค้าก็จะไม่ดูเรา เค้าก็จะไปดูช่องของเค้า โดยที่ก็มีความจริงกับความเห็นกับอะไรอีกอย่างที่เราต้องการบิดเบือน แต่ว่าเราจะทำให้เค้าดูได้ใหม่ เค้าจะได้ดูข้อมูลอีกด้านหนึ่งด้วย มันไม่ได้มีข้อมูลด้านเดียว” (สถาพร พงษ์พิพัฒน์วัฒนา บรรณาธิการฝ่ายความมั่นคง, สัมภาษณ์ 23 พฤศจิกายน 2553)

ส่วนบริบททางเศรษฐกิจและการเมืองไม่ได้มีส่วนกำหนดการคัดเลือกประเด็นข่าวและการนำเสนอข่าวของสถานี เนื่องจากสถานีได้รับรายได้จากภาษีประชาชนและรายได้จากการบริจาคของประชาชนตามความเสนาหา ซึ่งไม่ได้มีจำนวนมากมายอะไร รวมไปถึงนโยบายด้านอื่น ๆ เช่น การครอบครองหุ้นส่วน (Possession Policy) หรือนโยบายด้านผลประโยชน์ (Benefit Policy) ยกเว้นนโยบายด้านการบริหาร (Management Policy) ซึ่งมีการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมาตรวจสอบ แต่ก็ไม่ใช่คนของรัฐบาล แต่มาจากการสรรหา

เมื่อทราบหลักการคัดเลือกประเด็นข่าวแล้ว ก็เข้าสู่กระบวนการผลิตข่าว (Making News Process) โดยการพิจารณาข่าวต้องมีการคัดเลือกตามคุณค่าข่าว (News Values) ได้แก่ ความถูกต้อง (Accuracy), ความสมดุล (Balance), ความเป็นกลาง (Objective), ความกะทัดรัดชัดเจน (Clear and concise) และความสดและทันเหตุการณ์ (Immediacy of recentness)

ซึ่งสถานีโทรทัศน์ที่เป็นอิสระ จะเน้นการบอกกล่าวที่ไปที่ไป จากผู้สื่อข่าวที่ประจำอยู่ในพื้นที่ชุมนุมเป็นหลัก โดยคุณสถาพร พงษ์พิพัฒน์วัฒนา บรรณาธิการฝ่ายความมั่นคง ซึ่งขณะนั้นปฏิบัติงานเป็นผู้สื่อข่าวประจำสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้เหตุผลว่า “รัฐบาลเค้ามีการประกาศ

ผ่านรวมการเฉพาะกิจอยู่แล้ว ประกาศทั้งวัน เราก็ตัดเข้าให้ เพราะเป็นสิ่งที่ประชาชนควรรู้ว่า
รัฐบาลทำอะไร” เฉพาะการนำเสนอข่าวจึงเน้นการรายงานสดจากสถานที่เกิดการปะทะ

แต่สิ่งที่สถานีโทรทัศน์ที่เป็นอิสระ ให้ความสำคัญไม่แพ้สถานีโทรทัศน์ที่มีรัฐเป็นเจ้าของ
และสถานีโทรทัศน์ที่เอกชนเป็นเจ้าของ คือ ความสดและทันเหตุการณ์ เนื่องจากเหตุการณ์ที่
เกิดขึ้นเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพราะฉะนั้นทั้ง 2 สถานีจึงเน้นการนำเสนอข่าวด้วยการรายงานสด
จากพื้นที่ เพื่อต้องการความสดและทันเหตุการณ์ (Immediacy of recentness)

กระบวนการผลิตข่าว (Making News Process) ขั้นตอนแรก คือ ขั้นตอนก่อนการผลิต
ข่าว (Pre-production) ประกอบด้วย การกรองข่าว (Filtering) และการคัดเลือกประเด็นข่าว
(Selecting) ซึ่งเป็นหน้าที่ของกองบรรณาธิการประจำสถานีโทรทัศน์ซึ่งก็ปฏิบัติตามนโยบายของ
องค์กรที่ได้กำหนดไว้ โดยทางสถานีได้มอบหน้าที่การคัดเลือกประเด็นข่าวให้กับผู้สื่อข่าวที่ประจำ
อยู่ในพื้นที่ตามจุดต่าง ๆ ได้เป็นผู้คัดเลือกประเด็นที่จะนำเสนอได้เลย

ขั้นตอนที่ 2 ของการผลิตข่าว คือ ขั้นตอนการผลิตข่าว (Production) ได้แก่ การผลิตต้นฉบับ
ข่าว (Original News), ภาพข่าว (News Photo) และกำหนดวิธีการนำเสนอ (Presenting) ด้าน
ภาพข่าวที่ได้มาจากผู้สื่อข่าวที่ทางสถานีส่งออกไป ประกอบกับความร่วมมือของผู้ประกอบวิชาชีพ
สื่อมวลชนของช่องอื่น ๆ เช่น การแบ่งปันภาพข่าว โดยทางสถานีจะแสดงข้อความใต้ภาพเสมอว่า
ภาพที่นำเสนออยู่ในขณะนี้ ได้รับมาจากแหล่งข่าวใด

ขั้นตอนสุดท้ายของการผลิตข่าว (Making News Process) คือ ขั้นตอนหลังการผลิต (Post-
Production) ได้แก่ จัดลำดับ (Ranking) และการจัดวาระข่าว (Agenda Setting) สถานีโทรทัศน์
จากตารางที่ 2.3 แสดงความยาวในการนำเสนอข่าวของสถานีโทรทัศน์ฟรีทีวีและเคเบิลทีวีห้อง
ถิ่น และตารางที่ 2.4 แสดงลำดับที่ในการนำเสนอข่าวของ สถานีโทรทัศน์ฟรีทีวีและเคเบิลทีวีห้อง
ถิ่น พบว่า สถานีโทรทัศน์ทีวีไทย นำเสนอข่าวมีความยาวมากที่สุด เนื่องจากไม่ต้องคำนึงถึงพื้นที่
เวลาที่ต้องแบ่งปันให้กับเวลาโฆษณา รวมไปถึงให้ความสำคัญกับการนำเสนอข่าวเป็นอันดับที่ 1
เสมออีกด้วย

จะเห็นได้ว่า องค์กรสื่อมวลชนที่เป็นอิสระ มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดเลือกประเด็นข่าวและ
การนำเสนอข่าว คือ ต้นนโยบายขององค์กรเป็นหลัก

5.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดเลือกประเด็นข่าวและการนำเสนอข่าวของผู้ประกอบการเคเบิลทีวีท้องถิ่น

ผู้ประกอบการเคเบิลทีวีท้องถิ่นที่ศึกษามี 3 สถานี ได้แก่

1. สถานีโทรทัศน์เคเบิลทีวีท้องถิ่น บริษัท ปราการเคเบิลทีวี จำกัด จังหวัดสมุทรปราการ
2. สถานีโทรทัศน์ขอนแก่นเคเบิลเน็ตเวิร์ค จำกัด จังหวัดขอนแก่น
3. สถานีโทรทัศน์เว็ลด์ เอนเตอร์เทนเมนต์ เทเลวิชั่น จำกัด จังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษาการคัดเลือกประเด็นข่าวและการนำเสนอข่าวของสถานีโทรทัศน์เคเบิลทีวีท้องถิ่นทั้ง 3 สถานี ได้แก่ สถานีโทรทัศน์เคเบิลทีวีท้องถิ่น บริษัท ปราการเคเบิลทีวี จำกัด จังหวัดสมุทรปราการ, สถานีโทรทัศน์ขอนแก่นเคเบิลเน็ตเวิร์ค จำกัด จังหวัดขอนแก่น และสถานีโทรทัศน์เว็ลด์ เอนเตอร์เทนเมนต์ เทเลวิชั่น จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ตั้งแต่วันที่ 13 – 19 พฤษภาคม 2553 ที่ผ่านมา พบว่า จากการศึกษาทฤษฎีองค์การ (Organization Theory) สื่อมวลชนที่ชุมชนเป็นเจ้าของ เป็นการรวมตัว เพื่อสนองความต้องการและปัญหาที่แท้จริงของประชาชนที่สนใจร่วมกัน มีรูปแบบง่าย ๆ ทำได้หลายวิธี โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ ต้องเป็นไปเพื่อการบริการสาธารณะ มิใช่เพื่อการแสวงหากำไร แต่จากการศึกษา พบว่า สถานีโทรทัศน์ที่ชุมชนเป็นเจ้าของดำเนินกิจการโดยการรวมตัวของกลุ่มนักธุรกิจ, นักการเมือง ซึ่งส่วนใหญ่มีพื้นเพมาจากจังหวัดจริง แต่อย่างไรก็ตามยังคงแสวงหากำไรจากการสมาชิกเคเบิลอยู่ดี

จากแนวคิดทฤษฎีองค์การ (Organization Theory) กล่าวว่า สถานีโทรทัศน์ที่ชุมชนเป็นเจ้าของต้องยึดถือแนวทางการเสนอรายการและข่าวสารของชุมชนเป็นหลัก ภายใต้แนวคิด ความเชื่อ วัฒนธรรมท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น สิ่งแวดล้อม และเหตุการณ์ในท้องถิ่นเป็นหัวใจของการนำเสนอข่าวสารและรายการ ซึ่งคุณลักษณะของสถานี คือ รัศมีการออกอากาศครอบคลุมเฉพาะพื้นที่เท่านั้น (Narrowcasting) ไม่ใช่การกระจายเสียงอย่างกว้างขวาง (Broadcasting) มักมีกำลังส่งไม่เกิน 1 กิโลวัตต์ และเป็นสื่อมวลชนตามแนวคิดประชาธิปไตย (Democratic Media)

ด้านบริบททางเศรษฐกิจและการเมืองมีส่วนอย่างมากในการกำกับกับการคัดเลือกประเด็นข่าวและการนำเสนอข่าวของโทรทัศน์ท้องถิ่น สถานีโทรทัศน์มักจะหลีกเลี่ยงประเด็นข่าวที่อาจส่งผลกระทบต่อองค์กรของตน

“เค้าเรียกว่าล่อแหลม อีกอย่างหนึ่งก็เหมือนกับว่าได้ไม่คุ้มเสีย อย่างเรานำเสนอไปถึงแม้ว่าจะเป็นประเด็นที่คนสนใจ” (พัฒนรินทร์ แสงเรือง ผู้ประกาศข่าว, สัมภาษณ์ 4 กุมภาพันธ์ 2554)

“ถ้ามีผลกระทบต่อบุคคลที่ 3 ที่เป็นราชการ ก็ต้องดูว่าถ้าเราออกไปแล้ว เราไม่มีหลักฐานว่าคุณพูดจริงเนี่ยมันก็จะเสียมาถึงบรรณธิการข่าวเราก่อนซึ่งต้องรับผิดชอบ” (ภัทรพงศ์ โพธิ์ทอง ผู้ประกาศข่าว, สัมภาษณ์ 4 กุมภาพันธ์ 2554)

“ก็มีบ้างบางที ประมาณว่าข่าวนี้ย่อออกนะ เดี่ยวงานเช้า” (อภิศักดิ์ คำภัสสัน เจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคนิคติดต่อฝ่ายข่าวและรายการ, สัมภาษณ์ 25 มกราคม 2554)

การกำกับควบคุมดูแลจากรัฐบาลก็ไม่ได้ส่งผลต่อการคัดเลือกประเด็นข่าวและการนำเสนอข่าวสถานีด้วย เนื่องจากขณะที่ คอช. แกลงการณ์ที่สถานีโทรทัศน์ฟรีทีวี สถานีโทรทัศน์ท้องถิ่นก็ไม่ได้นำเสนอแกลงการณ์นั้น ๆ ด้วย

เมื่อทราบหลักการคัดเลือกประเด็นข่าวแล้ว ก็เข้าสู่กระบวนการผลิตข่าว (Making News Process) โดยการพิจารณาข่าวต้องมีการคัดเลือกตามคุณค่าข่าว (News Values) ได้แก่ ความถูกต้อง (Accuracy), ความสมดุล (Balance), ความเป็นกลาง (Objective), ความกะทัดรัดชัดเจน (Clear and concise) และความสดและทันเหตุการณ์ (Immediacy of recentness)

ซึ่งสถานีโทรทัศน์ที่เป็นท้องถิ่นนั้น จะให้ความสำคัญกับข่าวในท้องถิ่นก่อนเสมอ โดยพิจารณาจากขอบเขตการแพร่ภาพของสถานี ยิ่งท้องถิ่น ๆ ไกลสถานีหรือขอบเขตของสถานีมากเท่าใด ก็จะมีการพิจารณาให้นำเสนอประเด็นนั้นก่อนเสมอ

“สมมติมีข่าว 4 ข่าว อำเภอเมือง, ศรีนครินทร์, เทพารักษ์ และบางนา ผลก็เลือกเอาที่ใกล้เขตของชุมชนก่อน เพราะว่าเคเบิลของเรากินพื้นที่อยู่ตรงนี้ ก็จะทำให้ความสำคัญกับข่าวในอำเภอเมืองก่อน แล้วค่อยไปศรีนครินทร์ เทพารักษ์ และบางนา เป็นที่สุดท้าย ถ้ายิ่งไกลยิ่งเอาไว้ท้าย” (ภัทรพงศ์ โพธิ์ทอง ผู้ประกาศข่าว, สัมภาษณ์ 4 กุมภาพันธ์ 2554)

เนื่องจากสถานีโทรทัศน์ท้องถิ่นไม่ได้นำเสนอข่าวสดตลอดเวลา ข่าวที่ได้นำเสนอออกไปแล้วจะนำกลับมานำเสนอซ้ำ ๆ เป็นช่วงเวลา ดังนั้นทำให้ความสดและทันเหตุการณ์ (Immediacy of recentness) ของเหตุการณ์ลดลง ความสมดุลของข่าวที่นำเสนอ ก็ไม่มี จากเหตุการณ์สลายการชุมนุม สถานีโทรทัศน์ท้องถิ่นไม่ได้นำเสนอข่าวในกรุงเทพมหานครเลย โดยให้เหตุผลว่า ประชาชนบริโภคข่าวจากสถานีโทรทัศน์ฟรีทีวีจนอิ่มแล้ว กองบรรณาธิการจึงไม่นำเสนออีก (พัฒนรินทร์ แสงเรือง ผู้ประกาศข่าว, สัมภาษณ์ 4 กุมภาพันธ์ 2554) ความเป็นกลางในการนำเสนอข่าว (Objective) ก็ไม่พบในสถานีโทรทัศน์ท้องถิ่นด้วย เนื่องจากผู้ประกอบการเคเบิลทีวี

ท้องถิ่น ต้องการรายได้จากสมาชิก ฉะนั้นสมาชิกส่วนใหญ่สนใจเรื่องใด หรือมีความชอบส่วนบุคคลในเรื่องการเมืองอย่างไร ก็จะนำเสนอข่าวไปตามนั้น แต่ไม่พบว่าผู้ประกาศข่าวของสถานี สอดแทรกความคิดเห็นส่วนบุคคลลงไปในเรื่องข่าว หรือหลีกเลี่ยงโดยการไม่นำเสนอข่าวนั้น ๆ เลย

กระบวนการผลิตข่าว (Making News Process) ขั้นตอนแรก คือ ขั้นตอนก่อนการผลิตข่าว (Pre-production) ประกอบด้วย การกรองข่าว (Filtering) และการคัดเลือกประเด็นข่าว (Selecting) ซึ่งเป็นหน้าที่ของกองบรรณาธิการประจำสถานีโทรทัศน์ซึ่งก็ปฏิบัติตามนโยบายขององค์กรที่ได้กำหนดไว้ โดยทางสถานีได้มอบหน้าที่การคัดเลือกประเด็นข่าวให้กับผู้สื่อข่าวที่ประจำอยู่ในพื้นที่ตามจุดต่าง ๆ ได้เป็นผู้คัดเลือกประเด็นที่จะนำเสนอได้เลย นอกจากว่าเนื้อหาข่าวนั้น ๆ อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงหรือสถานะขององค์กร ผู้ประกาศข่าวจะส่งประเด็นข่าวนั้นให้หัวหน้ากองบรรณาธิการพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง (ธีรรัตน์ เจริญศักดิ์ บรรณาธิการฝ่ายข่าว, สัมภาษณ์ 13 พฤศจิกายน 2553)

“ทางบรรณาธิการจะเป็นคนมอบหมายงานให้แต่ละทีม รวมถึงนักข่าวอิสระ ติดตามสถานการณ์ตามจุดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น” (วัลลพล พันภาค บรรณาธิการฝ่ายข่าว, สัมภาษณ์ 24 ธันวาคม 2553)

ขั้นตอนที่ 2 ของการผลิตข่าว คือ ขั้นตอนการผลิตข่าว (Production) ได้แก่ การผลิตต้นฉบับข่าว (Original News), ภาพข่าว (News Photo) และกำหนดวิธีการนำเสนอ (Presenting) ด้านภาพข่าวที่ได้มาจากผู้สื่อข่าวที่ทางสถานีส่งออกไป

ขั้นตอนสุดท้ายของการผลิตข่าว (Making News Process) คือ ขั้นตอนหลังการผลิต (Post-Production) ได้แก่ จัดลำดับ (Ranking) และการจัดวาระข่าว (Agenda Setting) จากตารางที่ 2.3 แสดงความยาวในการนำเสนอข่าวของสถานีโทรทัศน์ฟรีทีวีและเคเบิลทีวีท้องถิ่น และตารางที่ 2.4 แสดงลำดับที่ในการนำเสนอข่าวของ สถานีโทรทัศน์ฟรีทีวีและเคเบิลทีวีท้องถิ่น พบว่า สถานีโทรทัศน์ท้องถิ่นไม่ได้นำเสนอข่าวเหตุการณ์สลายการชุมนุม มาเป็นอันดับ 1 เสนอ ซึ่งจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ประจำกองบรรณาธิการของทั้ง 3 สถานีให้เหตุผลตรงกันว่า ต้องการนำเสนอข่าวท้องถิ่นก่อน รวมไปถึงเหตุการณ์ในท้องถิ่นที่เป็นประเพณีหรือกิจกรรมที่จัดขึ้น ณ ช่วงเวลาดังกล่าว

จะเห็นได้ว่า องค์กรที่มวลงชนที่เป็นชุมชนหรือท้องถิ่น ปัจจุบันไม่ได้ดำเนินการตามทฤษฎีองค์กร (Organization Theory) แต่เป็นการผสมผสานกันระหว่างองค์กรท้องถิ่นกับองค์กนเอกชน ซึ่งมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดเลือกประเด็นข่าวและการนำเสนอข่าว คือ ตัวนโยบายขององค์กรเป็นหลัก, บริบทด้านเศรษฐกิจและการเมือง,

5.3 การเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดเลือกประเด็นข่าวและการนำเสนอข่าวของฟรีทีวีและเคเบิลทีวีท้องถิ่น

สถานีโทรทัศน์ ปัจจัย	สถานีโทรทัศน์ ที่เป็นสื่อรัฐบาล	สถานีโทรทัศน์ ที่เป็นสื่อเอกชน	สถานีโทรทัศน์ ที่เป็นสื่ออิสระ	สถานีโทรทัศน์ ที่เป็นชุมชน/ ท้องถิ่น
นโยบายองค์กร	○	○	○	○
ทัศนคติของกอง บรรณาธิการ	○	○	○	○
การกำกับดูแล ของรัฐ	○	○	-	-
บริบทด้าน เศรษฐกิจและ การเมือง	○	○	-	○
นโยบายด้าน ผลประโยชน์	○	○	-	○
ความเป็น ท้องถิ่น	-	-	-	○

ตารางที่ 2.7 แสดงปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดเลือกประเด็นข่าวและการนำเสนอข่าวของฟรีทีวีและเคเบิลทีวีท้องถิ่น

จากตารางที่ 2.7 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการคัดเลือกประเด็นข่าวและการนำเสนอข่าวของพีทีวีและเคเบิลทีวีท้องถิ่นจะมีปัจจัยที่คล้ายคลึง คือ ปัจจัยด้านการเป็นเจ้าของสื่อ จากทฤษฎีองค์การ (Organization Theory) ระบบสื่อมวลชนที่รัฐเป็นเจ้าของ มีองค์กรของรัฐรองรับ มีบุคลากรที่มีคุณวุฒิเกี่ยวข้องกับสายงานนั้น ๆ มีการวางนโยบาย วัตถุประสงค์ และแผนงาน รวมทั้งแผนกลยุทธ์ในการจัดหาเนื้อหาสารอย่างชัดเจนเนื้อหาสารจะได้รับการกลั่นกรองจนถึงขั้นตรวจสอบและควบคุมหากเป็นไปได้เพื่อความมั่นคงของชาติมีการจำแนกกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน เช่น กลุ่มเกษตรกร, กลุ่มแม่บ้าน, กลุ่มข้าราชการ เป็นต้นให้ความสำคัญกับข่าวสาร การศึกษา วัฒนธรรม มากกว่าความบันเทิง

ส่วนองค์กรสื่อมวลชนที่เอกชนเป็นเจ้าของ อาจดำเนินการในรูปของบริษัทมหาชน หรือการดำเนินการโดยแต่ละบุคคลหรือการรวมหุ้นส่วน ระบบการผลิตเกี่ยวข้องกับกลไกทางเศรษฐกิจจึงหวังผลกำไรในการดำเนินงานเป็นสำคัญ เนื้อหาสารจะถูกกำหนดจากระบบการตลาดซึ่งมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายชัดเจน มีสิทธิเสรีภาพในการเผยแพร่เนื้อหาข่าวสารโดยอยู่ในกรอบของจริยธรรม จรรยาบรรณ ระเบียบกฎหมาย หากเป็นสถานีโทรทัศน์พีทีวีที่เอกชนเป็นเจ้าของ อาจถูกกำกับดูแลจากรัฐในการนำเสนอข่าว

องค์กรสื่อมวลชนแบบผสมผสาน รัฐเป็นเจ้าของสื่ออำนาจการบริหารอยู่ภายใต้การดำเนินการของเจ้าหน้าที่รัฐ เอกชนรับสัมปทานไปดำเนินการบางช่วงเวลาหรือเต็มเวลาโดยมีระยะเวลาการดำเนินการตามสัญญารายได้ต้องจัดแบ่งให้รัฐ เนื้อหาสารที่เอกชนดำเนินการส่วนใหญ่จะเน้นความบันเทิง เนื่องจากค่านึงถึงลูกค้ากลุ่มใหญ่ หรือส่วนแบ่งการตลาดอันเป็นที่มาของรายได้มีการหารายได้ด้วยการขาย การโฆษณา แจ้งความ ประกาศมีการควบคุมจากรัฐ

ด้านองค์กรสื่อมวลชนที่ชุมชนเป็นเจ้าของ เป็นการรวมตัว เพื่อสนองความต้องการและปัญหาที่แท้จริงของประชาชนที่สนใจร่วมกัน มีรูปแบบง่าย ๆ ทำได้หลายวิธี โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ ต้องเป็นไปเพื่อการบริการสาธารณะมิใช่เพื่อการแสวงหากำไรต้องได้รับการยอมรับจากกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนและให้ความร่วมมือร่วมใจกันดำเนินงาน โดยไม่มีการแบ่งแยกเชื้อชาติ ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรมของคนในชุมชนต้องยึดถือแนวทางการเสนอรายการและข่าวสารของชุมชนเป็นหลัก ภายใต้แนวคิด ความเชื่อ วัฒนธรรมท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น สิ่งแวดล้อม และเหตุการณ์ในท้องถิ่นเป็นหัวใจของการนำเสนอข่าวสารและรายการต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมจัดรายการ และสามารถเข้าไปบริหารจัดการหรือเป็นผู้ปฏิบัติในสถานีได้ เป็นสถานีที่มีรัศมีการออกอากาศครอบคลุมเฉพาะพื้นที่เท่านั้น(Narrowcasting) ไม่ใช่การกระจายเสียงอย่างกว้างขวาง (Broadcasting) มักมีกำลังส่งไม่เกิน 1 กิโลวัตต์ เป็นสื่อมวลชนตามแนวคิดประชาธิปไตย (Democratic Media)

ปัจจัยอีกอย่างหนึ่งที่ส่งผลต่อการคัดเลือกประเด็นข่าวและการนำเสนอข่าว ซึ่งเป็นปัจจัยภายในองค์กร นั่นคือ ทศนคติและความลำเอียงที่เกิดขึ้นจากผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน การนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนที่บิดเบือนนั้น เกิดจากความอคติหรือความลำเอียงขึ้นได้ ประกอบด้วยความลำเอียงจากตัวนักข่าวผสมอยู่ ดังนั้น ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้เหตุการณ์หนึ่ง ๆ มีโอกาส “เข้าตา” นักข่าวและถูกคัดเลือกจนกลายเป็น “ข่าว” ขึ้นมานั้น ก็คือตัวนักข่าวเอง ดังนั้น มันคงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่การคัดเลือกการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนจะมีอคติหรือทัศนคติของนักข่าวปะปนอยู่ บางครั้งอาจมีการบิดเบือนข้อเท็จจริงไปบ้างเพื่อผลประโยชน์ของฝ่ายที่ตนชื่นชอบ ซึ่งนั่นอาจมาจากทัศนคติและอุดมการณ์ของนักข่าวได้เอนเอียงไปยังอีกฝ่ายหนึ่ง ด้วยเหตุนี้ บทบาทของนักข่าวจึงมีความสำคัญอย่างมาก เพราะถ้านักข่าวขาดจรรยาบรรณในการทำหน้าที่ของตน มีใจเอนเอียงไปทางใดทางหนึ่ง การเสนอข่าวที่ออกมาย่อมมีอคติ และก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นภายในสังคมได้

นอกจากนี้ความลำเอียงที่เกิดจากโครงสร้างขององค์กรสื่อ ผลกำไรและผลประโยชน์ทางธุรกิจ รวมทั้งผลประโยชน์ทางการเมืองเป็นเป้าหมาย เน้นไปที่ผลประโยชน์ขององค์กรมากกว่าสาธารณะ ซึ่งส่งผลต่อการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน องค์กรสื่อเหล่านั้นจะเกิดขึ้นก็เพื่อผลประโยชน์ 2 ด้าน คือ ผลประโยชน์ทางธุรกิจขององค์กรสื่อ และผลประโยชน์ทางการเมืองขององค์กร นั่นเอง

บริบทด้านเศรษฐศาสตร์และการเมือง ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอก ตามแนวคิดเศรษฐศาสตร์การเมือง (Political Economy Theory) กล่าวว่า โดยองค์กรจะผลิตข่าวตามอุดมการณ์ของเจ้าของสื่อ ตลอดจนบริบททางเศรษฐกิจและการเมืองขณะนั้น ก็มีผลต่อการคัดเลือกประเด็นข่าวและการนำเสนอข่าวของสถานีอีกด้วย โดยไม่ค่อยสนใจเรื่องเนื้อหาทางอุดมการณ์ของสื่อมวลชนเท่าใดนัก แต่ให้ความสำคัญมากในการมองโครงสร้างเศรษฐกิจของระบบสื่อสารมวลชน ซึ่งอุดมการณ์และสื่อเป็นผลผลิตของระบบเศรษฐกิจ ความรู้ข่าวสารข้อมูลที่ผลิตโดยสื่อมวลชนเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายใต้แรงกดดันของตลาด นอกจากนั้นยังเกิดขึ้นเพราะการแสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจด้วย จากการศึกษาลักษณะของสื่อมวลชนนั้น พบว่า สถาบันสื่อมวลชนเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันเศรษฐกิจ, สิ่งที่สื่อมวลชนผลิตออกมา มีวัตถุประสงค์เพื่อเปลี่ยนค่านิยม เพราะได้อยู่ภายใต้ความกดดันของความต้องการในการขยายตลาด และผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ได้รับ จะเป็นของเจ้าของผู้ประกอบการ ซึ่งผลประโยชน์เหล่านี้ คือ ความต้องการผลกำไรจากการดำเนินงานของสื่อมวลชน

สิ่งที่แตกต่างออกไประหว่างการคัดเลือกประเด็นข่าวและการนำเสนอข่าวของฟรีทีวี และเคเบิลทีวีท้องถิ่น คือ สถานีโทรทัศน์ฟรีทีวีที่เป็นรัฐและเอกชนเป็นเจ้าของจะถูกควบคุมด้วยรัฐ ที่ขอความร่วมมือในการนำเสนอข่าวของสถานี ด้านสถานีโทรทัศน์เคเบิลทีวีท้องถิ่น ประเด็นข่าว จะมีความเป็นท้องถิ่นมากกว่านั่นเอง